

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KLASY 6A

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rozdział 1. Światy wyobraźni					
Rafał Kosik, <i>Felix, Net i Nika</i> oraz <i>Pałac Snów</i> (fragment)	rozpoznaje bohaterów powieści formułuje pytania na wskazany temat konfrontuje sytuacje z tekstu z własnymi doświadczeniami zna pojęcie <i>fikcja literacka</i> wypowiada się na temat poprawności języka w życiu codziennym	prezentuje bohaterów buduje zróżnicowane pytania opisuje reakcje bohaterów dostrzega fikcyjny charakter świata przedstawionego w utworze uczestniczy w dyskusji na temat obecności w języku wyrazów obcych i zapożyczonych	uzasadnia swoją opinię na temat bohatera właściwie dobranymi argumentami wykorzystuje informacje z tekstu do tworzenia pytań objaśnia założenia projektu przedstawionego w tekście wyjaśnia, na czym polega fikcja realistyczna dobiera trafne argumenty w dyskusji	ocenia predyspozycje bohatera do pełnienia funkcji społecznej tworzy uporządkowany zestaw pytań ocenia założenia projektu przedstawionego w utworze odwołuje się w dyskusji do przykładów użycia języka w mediach	wyraża opinię na temat obecności w języku wyrazów obcych i zapożyczonych, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska komentuje sytuacje przedstawione w utworze, odwołując się do ogólnie przyjętych norm życia społecznego
Katherine Paterson, <i>Most do Terabithii</i>	wypowiada się na temat tekstu, omawia wrażenia czytelnicze przy niewielkim wsparciu nauczyciela	tworzy komentarze do wybranych części tekstu zapisuje plan szczegółowy w formie	analizuje wiedzę narratora na temat świata przedstawionego wskazuje analogie między światem przedstawionym	analizuje i ocenia relacje łączące bohaterów rozpoznaje przenośne znaczenia różnych elementów świata	formułuje refleksje na temat wartości wyobraźni w formie swobodnego tekstu – oryginalnego pod względem treści i stylu

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

(fragment)	tworzy plan szczegółowy wybranej części tekstu wymienia głównych bohaterów tekstu wyszukuje w tekście informacje dotyczące różnych elementów świata przedstawionego	wypowiedzeń bez osobowej formy czasownika określa rodzaj narracji zastosowanej w tekście analizuje świat przedstawiony utworu w zestawieniu z dziełami malarskimi	różnych tekstów literackich omawia nawiązania do biblijnego obrazu stworzenia świata	przedstawionego w utworze interpretuje tekst na poziomie przenośnym	swobodnie odwołuje się do różnych kontekstów literackich
Pisownia wyrazów z ó i u	wyszukuje wyrazy z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady pisowni ó i u i stara się je stosować korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z ó i u	zapisuje poprawnie większość wyrazów z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni ó i u
Powtórzenie wiadomości o czasownikach	rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy rozpoznaje w tekście formy liczb, czasów, osób, rodzajów gramatycznych czasownika rozpoznaje nieosobowe formy czasownika rozpoznaje niektóre	tworzy formy liczby pojedynczej i mnogiej czasownika tworzy formy różnych czasów czasownika odmienia czasowniki przez osoby i rodzaje wskazuje w tekście bezokoliczniki oraz formy nieosobowe zakończone na <i>-no, -to, -</i>	przekształca formy osobowe czasowników na bezokoliczniki i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu przekształca formy osobowe czasowników na formy nieosobowe zakończone na <i>-no, -to, -ono</i> i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu poprawnie i celowo	stosuje poprawnie i celowo różne formy gramatyczne czasowników funkcjonalnie stosuje czasowniki dokonane i niedokonane w swoich wypowiedziach używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany czasowników oraz zasad ich pisowni

	czasowniki dokonane i niedokonane wskazuje w tekście czasowniki w stronie czynnej i w stronie biernej	<i>ono</i> poprawnie stosuje formy czasowników dokonanych i niedokonanych w różnych czasach zna pojęcia <i>czasowniki przechodnie</i> i <i>czasowniki nieprzechodnie</i>	używa czasowników dokonanych i niedokonanych odróżnia czasowniki przechodnie od nieprzechodnich poprawnie i celowo stosuje formy strony czynnej i biernej czasownika	wypowiedzi	
Dialog – rady dla piszących. Maria Krüger, <i>Godzina pąsowej róży</i> (fragment)	prezentuje krótko bohaterkę tekstu wyszukuje w tekście informacje na temat dawnej szkoły wskazuje w tekście kwestie bohaterów i słowa narratora podaje przykłady uzupełnień dialogowych z tekstu zna funkcje znaków interpunkcyjnych w zapisie rozmowy przy niewielkim wsparciu nauczyciela zapisuje dialog	opisuje miejsce na podstawie ilustracji i fotografii omawia różnice między szkołą dawną i współczesną zna funkcje dialogu w tekście literackim rozpoznaje uczucia na podstawie niewerbalnych środków komunikowania się zapisuje dialog, korzystając z rad zmieszczonych w podręczniku	omawia różne elementy świata przedstawionego wyraża opinię o szkole w różnych epokach wyszukuje w wypowiedziach dialogowych elementy charakterystyki pośredniej używa właściwych środków językowych do nazwania różnych uczuć zapisuje poprawnie dialog, używając właściwych znaków interpunkcyjnych i odpowiednich uzupełnień dialogowych	w opisie bohatera uwzględnia wnioski wyciągnięte z przedstawionych zdarzeń przycacza argumenty na poparcie swojej opinii o szkole analizuje informacje zawarte w wypowiedziach dialogowych rozpoznaje różne informacje zawarte w uzupełnieniach dialogowych zapisuje dialog, używając różnorodnych uzupełnień dialogowych	redaguje bezbłędny językowo dialog – oryginalny pod względem treści i stylu
Trudne formy czasowników	zna zasady odmiany czasowników oznaczających ruch typu	stosuje zasady odmiany czasowników oznaczających ruch typu	poprawnie używa większości czasowników oznaczających ruch typu <i>iść</i>	poprawnie używa czasowniki oznaczające ruch typu <i>iść</i> w czasie	poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych

	<i>iść</i> w czasie przeszłym i stara się je stosować zna zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami i stara się je stosować dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni zakończeń bezokoliczników dostrzega trudności w odmianie wybranych czasowników użytych w ćwiczeniach	<i>iść</i> w czasie przeszłym stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami zna zasady pisowni - <i>źć, -ść, -qć</i> w zakończeniach bezokolicznika i stara się je stosować poprawnie odmienia większość czasowników użytych w ćwiczeniach	w czasie przeszłym stosuje zasady pisowni - <i>źć, -ść, -qć</i> w zapisie zakończeń bezokolicznika poprawnie odmienia czasowniki użyte w ćwiczeniach	przeszłym poprawnie zapisuje zakończenia bezokolicznika korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny w celu ustalenia poprawności językowej trudnych form czasowników	trudnych form czasowników w czasie przeszłym sprawnie posługuje się słownikiem poprawnej polszczyzny
Dorota Terakowska, <i>Córka Czarownicy</i> (fragment)	odpowiada na pytania dotyczące elementów świata przedstawionego przygotowuje plan kilku obrazów filmowych dokumentujących jedną z przygód zna pojęcie <i>literatura fantasy</i>	podaje najistotniejsze informacje na temat bohaterów, uwzględnia je w treści ogłoszenia posługuje się ze zrozumieniem terminami <i>plener, kadr</i> wskazuje elementy fantastyczne w omawianym tekście	objaśnia, na czym polega zło wyrządzone przez najeźdźców formułuje precyzyjne wskazówki na temat elementów scenografii interpretuje słowa pieśni	określa relacje łączące bohaterki i uzasadnia swoje zdanie wykorzystuje wiedzę na temat tworzywa filmowego w analizie tekstu powieści objaśnia znaczenie pieśni w kontekście powieściowych zdarzeń	wypowiada się na temat problematyki tekstu, odwołując się do cech gatunkowych literatury fantasy redaguje bezbłędne językowo ogłoszenie – oryginalne pod względem treści i stylu
Tryby czasowników	rozpoznaje formy trybu oznajmującego, rozkazującego i przypuszczającego zna zasady akcentowania wyrazów w formie trybu	tworzy formy trybu oznajmującego, rozkazującego i przypuszczającego stara się stosować zasady akcentowania wyrazów w formie trybu	przekształca zdania, wykorzystując różne formy trybu czasownika poprawnie akcentuje większość czasowników w formie trybu przypuszczającego	funkcjonalnie stosuje różne formy trybu czasownika w swoich wypowiedziach poprawnie akcentuje czasowniki w formie trybu przypuszczającego	wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie zdobytą wiedzę na temat trybów czasownika

Pisownia cząstek - <i>bym, -byś, -by, - byśmy, -byście</i>	przypuszczającego wyszukuje wyrazy z <i>cząstkami -bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach dostrzega trudności ortograficzne w zakresie łącznej i rozdzielnej pisowni cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> korzysta ze słownika ortograficznego	przypuszczającego zna zasady dotyczące łącznej i rozdzielnej pisowni cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> i stara się je stosować	stosuje zasady łącznej i rozdzielnej pisowni cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje cząstki <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i>
Reklama – rady dla piszących. Jean-Pierre Dawidts, <i>Mały Książę odnaleziony</i> (fragment)	zna pojęcie <i>reklama</i> wie, czym jest slogan reklamowy i rozumie jego funkcję odczytuje intencje wypowiedzi reklamowej czyta rady dla piszących reklamę	odróżnia informacje od wypowiedzi oceniających odczytuje znaczenie wybranych haseł reklamowych rozpoznaje niektóre środki językowe występujące w wypowiedziach reklamowych tworzy prosty tekst reklamowy, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	używa ze zrozumieniem i we właściwym kontekście słowa <i>reklama</i> rozpoznaje przysłowia i związki frazeologiczne w hasłach reklamowych zna środki językowe występujące w wypowiedziach reklamowych tworzy poprawny językowo i stylistycznie tekst reklamowy	operuje słownictwem związanym z reklamą rozpoznaje aluzje literackie w hasłach reklamowych określa funkcję różnych środków językowych w wypowiedziach o charakterze perswazyjnym używa w tekście reklamowym bogatego języka i ciekawych rozwiązań graficznych	redaguje bezbłędny językowo tekst reklamowy – oryginalny pod względem treści i stylu tworzy slogany reklamowe, wykorzystując swobodnie konteksty kulturowe
Janusz Christa, <i>Kajtek i Koko w</i>	określa na schemacie czas życia i twórczości	opisuje tytułowych bohaterów komiksu	opisuje miejsca akcji poszczególnych fragmentów	zwraca uwagę w prezentacji bohaterów na	tworzy scenariusz filmowy w konwencji s.f. –

kosmosie (fragment)	autora oraz czas zdarzeń przedstawionych w komiksie • opowiada o zdarzeniach • zna pojęcie <i>literatura fantastycznonaukowa</i>	• wskazuje motywy wykorzystane w komiksie • objaśnia pojęcie <i>literatura fantastycznonaukowa</i>	komiksu • określa problematykę utworów komiksowych • wyszukuje w tekście neologizmy • wskazuje rekwizyty charakterystyczne dla s.f.	ich realistyczny lub fantastyczny charakter • określa funkcję neologizmów • wymyśla dalszy ciąg zdarzeń, utrzymując je w konwencji s.f.	oryginalny pod względem treści i stylu • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat neologizmów i ich funkcji w literaturze s.f. w swoich wypowiedziach na temat świata przedstawionego komiksu
Powtórzenie wiadomości o rzeczownikach	• rozpoznaje rzeczownik wśród innych części mowy • rozpoznaje formy liczb, przypadków i rodzajów rzeczownika • zna zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych i stara się je stosować • wyodrębnia temat i końcówki rzeczownika	• odróżnia rzeczowniki własne od pospolitych • stosuje zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • zna pojęcia <i>rzeczowniki żywotne i nieżywotne</i> oraz <i>rzeczowniki osobowe i nieosobowe</i> • tworzy poprawne formy przypadków rzeczownika w związkach wyrazowych • wie, od czego zależy końcówka odmienianego rzeczownika	• zapisuje poprawnie większość rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • rozpoznaje rzeczowniki żywotne i nieżywotne • rozpoznaje rzeczowniki osobowe i nieosobowe • określa przypadki rzeczownika wymagane przez podane czasowniki lub przyimki • wykorzystuje wiedzę o tym, że te same końcówki mogą wystąpić w różnych przypadkach rzeczownika	• zapisuje poprawnie rzeczowniki własne i pospolite • stosuje wiedzę o rzeczownikach osobowych i nieosobowych w odmianie rzeczownika • wykorzystuje wiedzę o odmianie rzeczowników w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych • wykorzystuje wiedzę na temat końcówek rzeczownika do poprawnego zapisu wyrazów	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany rzeczowników oraz zasad ich pisowni
Stanisław Lem,	• wyszukuje w tekście	• ustala czas akcji	• objaśnia, kim są	• tworzy notatkę	• objaśnia intertekstualny

<i>Bajka o maszynie cyfrowej co ze smokiem walczyła</i>	informacje dotyczące miejsca akcji • porządkuje zdarzenia w kolejności chronologicznej • wyszukuje w tekście neologizmy • wymienia wybrane cechy klasycznej baśni	• wyszukuje informacje w tekście • wskazuje elementy komizmu w utworze • wymienia większość cech klasycznej baśni	bohaterowie tekstu, • relacjonuje pojedynek maszyny i człowieka • wyjaśnia inwencję autora w tworzeniu neologizmów • wskazuje podobieństwa oraz różnice między baśnią i utworem Stanisława Lema	encyklopedyczną • używa ze zrozumieniem słowa <i>absurd</i> • formułuje przesłanie utworu	charakter opowiadania • redaguje bezbłędne językowo opowiadanie s.f. inspirowane tekstem baśni – oryginalne pod względem treści i stylu
Nietypowe rzeczowniki	• identyfikuje jako rzeczowniki wyrazy oznaczające rzeczy związane z cechą określoną za pomocą liczb, np. <i>setka, ósemka</i> • dostrzega trudności w tworzeniu form rzeczowników odmieniających się według odmiennych reguł	• rozpoznaje rzeczowniki oznaczające cechy i nazywające czynności • zna rzeczowniki odmieniające się tylko w liczbie pojedynczej lub tylko w liczbie mnogiej	• odmienia na dwa sposoby rzeczowniki typu <i>oko, ucho</i> – w zależności od znaczenia • tworzy poprawne formy większości rzeczowników o trudnej odmianie, użytych w ćwiczeniach	• wykorzystuje wiedzę o zmianach w temacie w odmianie niektórych rzeczowników • tworzy poprawne formy rzeczowników o trudnej odmianie, użytych w ćwiczeniach	• funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę na temat osobliwości w odmianie nietypowych rzeczowników • sprawnie posługuje się słownikiem poprawnej polszczyzny
Opowiadanie z dialogiem – rady dla piszących. Clive Staple Lewis <i>Opowieści z Narnii. Książę Kaspian</i> (fragment)	• prezentuje kilku bohaterów tekstu • łączy powieściowe zdarzenia w związku przyczynowo-skutkowe • zna pojęcie <i>fabuła</i> • zapisuje prosty dialog • przy niewielkim wsparciu nauczyciela	• prezentuje wszystkich bohaterów tekstu i wyraża opinie na ich temat • wskazuje różne etapy rozwoju akcji • odróżnia fabułę od akcji • wyszukuje w tekście czasowniki oznaczające	• wypowiada się na temat znaczenia bohaterów w tekście • omawia pojęcia dotyczące różnych elementów świata przedstawionego • rozpoznaje typy wypowiedzi we wskazanym fragmencie	• ocenia przebieg akcji • ocenia funkcję zdarzeń spoza czasu akcji • określa wpływ środków językowych na odbiór tekstu • redaguje rozbudowane, poprawne językowo, stylistycznie i kompozycyjnie	• redaguje bezbłędne językowo i kompozycyjnie opowiadanie z dialogiem – oryginalne pod względem treści i stylu

	pisze opowiadanie z dialogiem	ruch • redaguje krótkie opowiadanie z dialogiem, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	tekstu • redaguje opowiadanie z dialogiem i elementami opisu	opowiadanie z dialogiem i elementami opisu	
Pisownia wyrazów z rz i ż	• wyszukuje wyrazy z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • zna zasady pisowni rz i ż i stara się je stosować • korzysta ze słownika ortograficznego	• stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z rz i ż	• zapisuje poprawnie większość wyrazów z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni rz i ż
Zbigniew Herbert, <i>Pudełko zwane wyobraźnią</i>	• wypowiada się na temat tekstu, omawia wrażenia czytelnicze • zna pojęcie <i>adresat wiersza</i> • określa nastrój wiersza	• wymienia czynności kreujące kolejne elementy obrazu poetyckiego • określa osobę mówiącą oraz adresata wiersza • wykorzystuje pozawerbalne środki wyrazu do oddania nastroju w wierszu	• używa funkcjonalnie epitetów w opisie obrazu poetyckiego • opisuje osobę mówiącą i adresata wiersza • objaśnia przenośne znaczenia w wierszu	• przywołuje konteksty literackie w analizie i interpretacji utworu • określa rolę wyobraźni w odbiorze tekstu poetyckiego • wyjaśnia znaczenie obrazów poetyckich	• tworzy tekst poetycki inspirowany wierszem Zbigniewa Herberta – oryginalny pod względem treści i formy
Stopniowanie przymiotników	• rozpoznaje przymiotnik wśród innych części mowy • określa liczbę i rodzaj przymiotników	• wie, że przymiotnik dopasowuje swoją formę do określanego rzeczownika • określa przypadki	• łączy przymiotniki i rzeczowniki w poprawne związki wyrazowe • stosuje przymiotniki we właściwych kontekstach	• funkcjonalnie używa związków przymiotnika z rzeczownikiem • prawidłowo stopniuje trudne formy	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia, odmiany i stopniowania

	zna stopnie przymiotnika stopniuje przymiotniki	przymiotników wskazuje przymiotniki, niepodlegające stopniowaniu	objaśnia funkcję stopni przymiotnika	przymiotników	przymiotników oraz zasad ich pisowni
Pisownia wyrazów z <i>ch</i> i <i>h</i>	wyszukuje wyrazy z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady pisowni <i>h</i> i <i>ch</i> i stara się je stosować korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>h</i> i <i>ch</i>	zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>h</i> i <i>ch</i>
Rozdział 2. Wartości poszukiwane					
Św. Mateusz, <i>Przypowieść o talentach</i>	czyta uważnie przypowieść określa cechy i postawy bohaterów przypowieści wie, że przypowieści nie należy odczytywać tylko na poziomie dosłownym	odtwarza wydarzenia przedstawione w tekście ocenia zachowanie Pana wobec sług rozumie znaczenia słów i pojęć: <i>drugie dno</i>, <i>uniwersalny</i>, <i>prawdy moralne</i>	określa nadawcę oraz odbiorcę przypowieści analizuje problem winy i kary przycza i objaśnia przesłanie przypowieści określa cechy fabuły przypowieści	objaśnia znaczenia słowa <i>talent</i> objaśnia przenośne znaczenia wybranych elementów świata przedstawionego omawia przesłanie przypowieści w kontekście współczesnym	omawia problematykę tekstu, odwołując się swobodnie do kontekstów historycznych i kulturowych w sposób dojrzały i przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając motywy ich działania
Pisownia wyrazów wielką i małą literą	wyszukuje wyrazy pisane wielką i małą literą w zestawie	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu	zapisuje poprawnie większość wyrazów wielką i małą literą w zestawie	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy wielką i małą literą w zestawie	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania

	ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady pisowni wyrazów wielką i małą literą i stara się je stosować korzysta ze słownika ortograficznego	wyrazów wielką i małą literą	ortogramów zawartych w ćwiczeniach	ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni wielką i małą literą
Stopniowanie przysłówków	rozpoznaje przysłówek wśród innych części mowy rozpoznaje związki przysłówka z czasownikiem zna stopnie przysłówka stopniuje przysłówki	wie, od jakich części mowy tworzone są przysłówki zestawia przysłówki o przeciwstawnym znaczeniu wskazuje przysłówki niepodlegające stopniowaniu	rozpoznaje związki przysłówka z przymiotnikiem lub przysłówkiem objaśnia funkcję stopni przysłówka	rozpoznaje wyrażenia przyimkowe w funkcji przysłówków funkcjonalnie używa różnych stopni przysłówka w swoich wypowiedziach	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i stopniowania przysłówków oraz zasad ich pisowni
Jan Kochanowski, <i>Na zdrowie</i>	czyta uważnie tekst fraszki, korzysta z przypisów wymienia najważniejszą wartość przywołaną w tekście umiejętnie korzysta ze słownika języka polskiego w celu objaśnienia wskazanego hasła zna pojęcie <i>aluzja literacka</i>	zna pojęcie <i>apostrofa</i> opisuje hierarchię wartości uznawanych przez osobę mówiącą objaśnia znaczenie słowa <i>klejnot</i> w kontekście wiersza używa ze zrozumieniem związków frazeologicznych ze słowem <i>zdrowie</i>	rozpoznaje apostrofę jako środek poetycki wskazujący adresata rozpoznaje intencje nadawcy wypowiedzi lirycznej porównuje poznane wcześniej fraszki z utworem Jana Kochanowskiego rozpoznaje aluzję literacką w tekście inwokacji <i>Pana Tadeusza</i>	objaśnia znaczenie epitetu użytego w apostrofie wskazuje w utworze właściwe elementy schematu rozumowania analizuje nawiązania w inwokacji <i>Pana Tadeusza</i> do fraszki Jana Kochanowskiego	formułuje wniosek na temat różnorodności tematycznej fraszek wyraża opinię na temat wartości zdrowia, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska

Typy liczebników	rozpoznaje liczebniki wśród innych części mowy odróżnia liczebniki główne od porządkowych	wykorzystuje wiedzę o zależności form liczebnika od form określanego rzeczownika rozpoznaje liczebniki zbiorowe, ułamkowe i nieokreślone	wykorzystuje wiedzę na temat zależności form czasownika w roli orzeczenia od niektórych liczebników określających podmiot stosuje prawidłowe formy liczebników	używa poprawnych form liczebników w związkach wyrazowych funkcjonalnie stosuje różne typy liczebników w swoich wypowiedziach	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i funkcji różnych typów liczebników
Elżbieta Jodko-Kula, <i>Anka</i> (fragment)	wyszukuje informacje z tekstu opowiada o zachowaniu tytułowej bohaterki zna pojęcie <i>powieść społeczno-obyczajowa</i> ogląda reprodukcje obrazów i czyta fragment wypowiedzi prasowej	opisuje główną bohaterkę ocenia zachowanie nastolatki omawia relacje panujące między bohaterkami tekstu rozumie znaczenie słów istotnych dla problematyki tekstu, np. <i>anoreksja, samoakceptacja, kompleksy</i>	formułuje pytania do wywiadu z główną bohaterką interpretuje słowa przytoczonej opinii określa wpływ narracji na odbiór i zrozumienie tekstu dostrzega związki pomiędzy tematyką obrazów i problematyką tekstu	omawia problematykę tekstu określa rolę bohaterki drugoplanowej w zdarzeniach i ocenia jej postawę formułuje wypowiedź zawierającą refleksję na temat istoty i wartości piękna	przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi formułuje refleksje na temat wartości piękna w formie swobodnego tekstu – oryginalnego pod względem treści i stylu
Ignacy Krasicki, <i>Przyjaciele</i>	zapisuje tytuły ilustracji w formie równoważników zdań dostrzega uosobienia w tekście umiejętnie korzysta ze słownika języka polskiego w celu objaśnienia wskazanego hasła	przycząca właściwe fragmenty tekstu wie, jaką funkcję pełni uosobienie w bajkach ocenia postępowanie bohaterów formułuje pouczenie wynikające z utworu	przekształca wypowiedzi bohaterów na współczesną wersję językową poprawnie dopasowuje epitety i określenia dotyczące poszczególnych bohaterów zna pojęcie <i>ironia</i> uogólnia przesłanie tekstu za pomocą przysłowia	proponuje interpretację głosową kwestii wypowiedzianych przez bohaterów tekstu wskazuje fragment tekstu o charakterze podsumowania dostrzega ironiczny charakter epitetu <i>serdeczny</i>	tworzy scenariusz krótkiego filmu inspirowanego bajką Ignacego Krasickiego – oryginalny pod względem treści i stylu

	zna pojęcie <i>morat</i>			formułuje poprawną i bogatą językowo wypowiedź zawierającą opinię na temat przyjaźni	
Trudne formy liczebnika	odróżnia liczebniki proste od złożonych dostrzega trudności w zakresie odmiany niektórych liczebników	wykorzystuje wiedzę o budowie liczebników złożonych do poprawnego ich zapisu	wykorzystuje wiedzę o odmianie liczebników prostych i złożonych w wypowiedziach ustnych oraz pisemnych	poprawnie odmienia liczebniki wielowyzwowe	poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form liczebników
Ignacy Krasicki, <i>Lew pokorny, Szczur i kot, Wół i mrówka, Żółw i mysz, Malarze, Mądry i głupi</i>	dostrzega komizm w bajkach wie, że w bajkach zwierzęta uosabiają cechy ludzkie zna pojęcie <i>kontrast</i> rozpoznaje bajkę wśród innych tekstów literackich omawia <i>morat</i> wybranej bajki	zna pojęcie <i>komizm</i> określa cechy charakteru bohaterów zwierzęcych w bajkach wskazuje w bajkach elementy zestawione na zasadzie kontrastu wskazuje różnice pomiędzy bajką i baśnią	objaśnia, na czym polega komizm w wybranych bajkach objaśnia pojęcie <i>alegoria</i> używa skonstruowanych epitetów w wypowiedzi na temat bajek wskazuje cechy bajki na przykładzie wybranych utworów Ignacego Krasickiego	rozpoznaje różne rodzaje komizmu wskazuje przykłady alegorii w tekstach bajek objaśnia funkcję kontrastu w bajkach wyjaśnia, na czym polega dydaktyczny charakter bajek	wyraża opinię na temat wartości przedstawionych w bajkach Ignacego Krasickiego, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
Zaimki i ich znaczenie	zna pojęcie <i>zaimek</i> rozpoznaje niektóre <i>zaimki</i> wśród innych części mowy	wie, że funkcją zaimków jest zastępowanie innych części mowy stosuje poprawne formy zaimków odmiennych	rozpoznaje zaimki ze względu na część mowy, którą zastępują	funkcjonalnie stosuje różne typy zaimków w swoich wypowiedziach	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany różnych grup zaimków oraz zasad ich pisowni
Trudne formy	wie, że zaimki osobowe mogą mieć	wykorzystuje wiedzę o sytuacjach, w których	rozpoznaje zaimki ze względu na funkcję, jaką	wykorzystuje wiedzę o funkcjach zaimków w	poprawnie używa w swoich wypowiedziach

zaimków	formy krótsze i dłuższe	należy używać krótszych i dłuższych form zaimków	pełnią	swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych	ustnych i pisemnych trudnych form zaimków różnych typów
Streszczenie – rady dla piszących. Ignacy Krasicki, <i>Czapla ryby i rak,</i> <i>Kruk i lis</i>	odróżnia w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych podaje próby przekształcenia zdań złożonych na pojedyncze oraz zastępowania słów i wyrażen szczegółowych ogólnymi przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze streszczenie	sporządza plan najważniejszych zdarzeń przekształca zdania złożone na pojedyncze oraz zastępuje słowa i wyrażenia szczegółowe ogólnymi redaguje streszczenie, korzystając z rad w podręczniku	wyciąga wnioski na temat przyczyn i skutków zdarzeń w bajce uogólnia przesłanie bajki za pomocą trafnie dobrane przysłowia redaguje poprawne językowo i stylistycznie streszczenie	używa ze zrozumieniem słów <i>manipulacja</i> i <i>hipokryzja</i> w wypowiedzi na temat działań głównej bohaterki wie, jaka jest funkcja stylistyczna przekształceń składniowych i leksykalnych redaguje zwięzłe, poprawne językowo i stylistycznie streszczenie	redaguje bezbłędne językowo oraz formalnie streszczenie – oryginalne pod względem treści i stylu
Przyimki	rozpoznaje przyimek wśród innych części mowy rozpoznaje przyimki proste i złożone wie, jak zbudowane jest wyrażenie przyimkowe	tworzy przyimki złożone wie, że przyimki wymagają użycia odpowiedniego przypadku rzeczownika rozpoznaje przyimki funkcjonujące tylko w wyrażeniach przyimkowych	używa poprawnych wyrażen przyimkowych dla określenia relacji przestrzennych, czasowych oraz innych zależności odróżnia wyrażenia funkcjonujące jak przyimek od wyrażen w funkcji przysłowka	poprawnie zapisuje przyimki złożone poprawnie zapisuje wyrażenia przyimkowe funkcjonalnie stosuje wyrażenia przyimkowe w swoich wypowiedziach	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia przyimków, wyrażen przyimkowych oraz ich funkcji
Pisownia przyimków i	wyszukuje wyrażenia przyimkowe i przyimki	zna zasady dotyczące łącznej i rozdzielnej	stosuje zasady łącznej i rozdzielnej pisowni	poprawnie zapisuje przyimki złożone i	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry,

wyrażeń przyimkowych	złożone w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach dostrzega trudności ortograficzne w zakresie łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych korzysta ze słownika ortograficznego	pisowni przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych i stara się je stosować	przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	wyrażenia przyimkowe w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni łącznej i rozdzielnej przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych
Spójniki	zna pojęcie <i>spójnik</i> rozpoznaje niektóre spójniki wśród innych części mowy	wskazuje spójniki przed którymi zasadniczo nie stawia się przecinków	objaśnia funkcję spójników w zdaniach pojedynczych i złożonych	funkcjonalnie używa spójników w swoich wypowiedziach	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia spójników oraz ich funkcji w zdaniach pojedynczych i złożonych
Adam Mickiewicz, <i>Powrót taty</i>	wskazuje analogie między fragmentami tekstu a ich ilustracją objaśnia czas zdarzeń przywołanych przez jednego z bohaterów przedstawia bohaterów wyodrębnia wypowiedzi bohaterów rozpoznaje typy zdań wypowiedzianych przez	odtworza główne wydarzenia utworu dostrzega różnicę między czasem akcji, a czasem przywołanych, wcześniejszych zdarzeń opisuje zachowanie skonstrastowanych postaci zna pojęcie <i>monolog</i>	porządkuje wydarzenia według podanego schematu zna pojęcie <i>retrospekcja</i> objaśnia przemianę bohatera nazywa uczucia i emocje eksponowane w wypowiedziach postaci	charakteryzuje sposób prowadzenia narracji określa funkcję retrospekcji w omawianym utworze omawia wartości wyeksponowane w tekście przestrzega zasad interpunkcji w zapisie cytowanych wypowiedzi	opracowuje scenariusz inscenizacji ballady Adama Mickiewicza – oryginalny pod względem treści i stylu

Juliusz Słowacki, <i>Z pamiętnika Zofii Bobrówny</i>	bohaterów ballady • czyta uważnie tekst, notatkę biograficzną oraz przypisy • określa uczucia osoby mówiącej • porównuje poetycki obraz ojczyzny z dziełami malarskimi • recytuje tekst wiersza	• wskazuje autora, osobę mówiącą oraz adresatkę wiersza • określa uczucia osoby mówiącej za pomocą wyrazów bliskoznacznych • wskazuje zdrobnienia i określa ich funkcję • recytuje tekst wiersza, podkreślając głosem ważne słowa	• analizuje wiersz, uwzględniając kontekst biograficzny • rozpoznaje środki stylistyczne tworzące obrazy poetyckie • objaśnia, czym dla poety była ojczyzna • artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji • recytuje tekst, podkreślając odpowiednią modulacją nastroj wiersza	• interpretuje prośbę skierowaną do adresatki wiersza na poziomie przenośnym • używa ze zrozumieniem słów <i>nostalgia</i>, <i>idealizacja</i> w odniesieniu do wypowiedzi lirycznej • określa funkcję przypisywaną przyrodzie w wierszu • głosowo interpretuje tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści	• opracowuje projekt organizacyjny wystawy fotograficznej dotyczącej małej ojczyzny • redaguje bezbłędny językowo wpis do pamiętnika – oryginalny pod względem treści i stylu
Joanna Rudniańska, <i>Kotka Brygidy</i> (fragment)	• objaśnia, kim jest główna bohaterka utworu • dostrzega różne przestrzenie w tekście literackim • przedstawia rodzinę dziewczynki • omawia reakcję bohaterki na ulubiony prezent	• podaje informacje na temat czasu i miejsca akcji • wyszukuje w tekście właściwe cytaty • przedstawia opinie rodziców o jednym z członków rodziny • objaśnia reakcję bohaterki na prezent	• określa przyczyny stanu emocjonalnego głównej bohaterki • omawia znaczenie domu dla młodej bohaterki • objaśnia, czym była volkslista i czym skutkowało jej podpisanie • wypowiada się na temat wojny w kontekście zachowań i refleksji bohaterów powieści	• analizuje sposób ukazania motywu literackiego w powieści • wykazuje się wiedzą na temat realiów czasu wojny na podstawie poznanych wcześniej tekstów • ocenia postawę ojca wobec propozycji podpisania volkslisty • interpretuje obraz o tematyce wojennej	• przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi • wykonuje oryginalny plakat antywojenny

Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	wyszukuje wyrazy z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach zna zasady pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami, czasownikami, przymiotnikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami i stara się je stosować korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>nie</i> z różnymi częściami mowy
Tadeusz Różewicz, <i>Przepaść</i>	wyszukuje informacje na temat bohaterki wiersza podaje skojarzenia z wyrazem <i>przepaść</i> określa znaczenie gestu podania ręki zna pojęcie <i>sytuacja liryczna</i> rozpoznaje wiersz biały	podaje informacje na temat bohaterki wiersza dopasowuje pojęcia do dwóch przestrzeni literackich w wierszu analizuje uczucia przeżywane przez bohaterkę wiersza wskazuje część wiersza ujawniając obecność osoby mówiącej zna cechy wiersza białego	wyodrębnia obrazy ukazujące świat z wiersza objaśnia różnice między przestrzeniami w wierszu przedstawia uczucia przeżywane przez bohaterkę objaśnia pojęcie <i>sytuacja liryczna</i> w odniesieniu do wiersza Tadeusza Różewicza analizuje budowę wiersza	opisuje obrazy poetyckie z wiersza i nadaje im tytuły objaśnia znaczenia przenośni poetyckich przedstawia refleksje na temat problemu poruszanego w utworze określa wartości istotne dla osoby mówiącej proponuje interpretację głosową utworu	formułuje refleksje na temat problemu poruszonego w wierszu w formie swobodnego tekstu – oryginalnego pod względem treści i stylu objaśnia związki między warstwą formalną i znaczeniową tekstu
Rozdział 3. Małe filozofowanie					

Isaac Bashevis Singer, <i>Dzień, w którym się zgubiłem</i> (fragment)	• redaguje ogłoszenie na temat bohatera • zapisuje rozmowę na temat usposobienia i zwyczajów bohatera • wie, czym zajmuje się filozofia	• opowiada o zdarzeniach • wie, że bohaterowie mogą być charakteryzowani bezpośrednio lub pośrednio • wskazuje w tekście pytania o charakterze filozoficznym	• porządkuje relacje na temat bohatera • rozpoznaje cechy bohatera na podstawie charakterystyki pośredniej • formułuje pytania o charakterze filozoficznym	• podsumowuje zdarzenia z tekstu za pomocą właściwego przysłowia • opisuje bohatera, wprowadzając elementy charakterystyki bezpośredniej i pośredniej • formułuje pytania dotyczące znaczenia i sensu twierdzeń filozoficznych	• redaguje bezbłędne językowo ogłoszenie – oryginalne pod względem treści i stylu • przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi
Powtórzenie wiadomości o wypowiedzeniach	• tworzy różne typy wypowiedzeń • stosuje wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące, pytające w zależności od celu wypowiedzi • odróżnia zdanie od wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika	• wie, że wypowiedzenie wykrzyknikowe służy podkreśleniu ekspresji wypowiedzi • rozpoznaje równoważniki zdań • odróżnia zdanie pojedyncze od zdania złożonego	• wykorzystuje wiedzę o odmianie wyrazów do tworzenia poprawnych wypowiedzeń • wykorzystuje funkcjonalnie równoważniki zdań w swoich wypowiedziach	• celowo wykorzystuje różne typy wypowiedzeń dla osiągnięcia zamierzonych efektów • wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzeń w interpretacji tekstów poetyckich	• świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat różnych typów wypowiedzeń w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
Michel Piquemal, <i>Drogocenna perła</i>	• streszcza historię przedstawioną w tekście • wypowiada swoje zdanie na temat wartości bogactwa	• rozpoznaje i nazywa uczucia bohatera • wskazuje przysłowie oddające sens opowieści • rozpoznaje niektóre	• rozpoznaje symboliczne znaczenie perły • uzasadnia swoje zdanie na temat bogactwa odpowiednio dobranymi argumentami	• wskazuje przesłanie utworu • omawia cechy przypowieści w odniesieniu do tekstu o perle	• wyraża własny punkt widzenia na temat wartości materialnych i niematerialnych, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego

		cechy przypowieści w omawianym utworze			stanowiska
Orzeczenia czasownikowe i imienne	rozpoznaje w zdaniu orzeczenie wie, że funkcję orzeczenia w zdaniu pełni najczęściej czasownik w formie osobowej zna pojęcie <i>orzeczenie czasownikowe</i> zna pojęcie <i>orzeczenie imienne</i>	rozpoznaje orzeczenie czasownikowe w zdaniu wie, jak zbudowane jest orzeczenie imienne rozpoznaje orzeczenie imienne w zdaniu	rozpoznaje orzeczenia utworzone przez wyrazy typu <i>trzeba, można, należy, warto</i> z towarzyszącym im bezokolicznikiem nazywa części mowy występujące w funkcji orzecznika	funkcjonalnie i poprawnie używa orzeczenia czasownikowego, imiennego oraz orzeczenia z wyrazami typu <i>trzeba, można, należy, warto</i> w zdaniu wykorzystuje wiedzę o różnych typach orzeczeń do tworzenia poprawnych językowo oraz stylistycznie tekstów	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów orzeczeń oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
Krzysztof Lisowski, <i>Stworzenie świata</i>	wskazuje w wierszu epitety, uosobienia, przerośnię wskazuje rozmieszczenie w przestrzeni różnych elementów świata poetyckiego opisuje zachowanie dziecka ukazanego w wierszu przypomina cechy wiersza wolnego, białego, ciągłego, stroficznego,	wymienia elementy obrazu poetyckiego i opisuje sytuację liryczną wyjaśnia tytuł wiersza określa doznania osoby mówiącej w wierszu rozpoznaje typ omawianego wiersza	określa funkcję środków stylistycznych zastosowanych w wierszu objaśnia znaczenie przerośni wskazuje w wierszu cechy dziecięcego spojrzenia na świat opisuje obraz Williama Blake'a	porównuje kolejne obrazy poetyckie z biblijnym opisem stworzenia świata omawia symboliczne znaczenie umiejscowienia dziecka w centrum poetyckiego świata interpretuje zachowanie dziecka ukazanego w wierszu uwzględnia w swojej wypowiedzi na temat obrazu analogię między dziełem malarskim i poetyckim	objaśnia związki między budową wiersza i jego warstwą znaczeniową opracowuje scenariusz spektaklu pantomimicznego inspirowanego opowieścią o stworzeniu świata

Rodzaje podmiotów	rozpoznaje w zdaniu podmiot zna pojęcie <i>podmiot gramatyczny</i> zna pojęcia <i>podmiot szeregowy</i> i <i>podmiot towarzyszący</i>	zna pojęcie <i>podmiot logiczny</i> zna pojęcie <i>podmiot domyślny</i> wie, że w funkcji podmiotu występują rzeczowniki oraz inne części mowy w funkcji rzeczownikowej	rozpoznaje sytuacje, w których należy użyć podmiotu logicznego rozumie funkcję stylistyczną podmiotu domyślnego rozpoznaje zdania bezpodmiotowe	rozpoznaje różne typy podmiotów w zdaniach funkcjonalnie i poprawnie używa różnych typów podmiotów w zdaniach	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów podmiotów oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
List oficjalny – rady dla piszących. <i>Dekalog św. Franciszka</i>	czyta <i>Dekalog św. Franciszka</i> i analizuje jego treść czyta informacje o św. Franciszku rozpoznaje oficjalną i nieoficjalną sytuację komunikacyjną zna budowę i wyznaczniki listu oficjalnego przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze list oficjalny	uogólnia treść zapisów kolejnych punktów <i>Dekalogu</i> w formie tytułów wykorzystuje informacje o postaci świętego Franciszka w analizie dzieła malarskiego wie, w jakich sytuacjach komunikacyjnych używać języka oficjalnego zapisuje poprawnie datę dzienną redaguje list oficjalny, korzystając z rad w podręczniku	określa odbiorcę słów św. Franciszka wymienia współczesne osoby kierujące się w życiu filozofią franciszkańską objasnia pojęcia <i>język oficjalny</i> i <i>język nieoficjalny</i> analizuje budowę regulaminu redaguje poprawny formalnie, językowo i stylistycznie list oficjalny	określa intencję wypowiedzi sformułowanej w formie dekalogu analizuje współczesną rzeczywistość przez pryzmat filozofii franciszkańskiej rozpoznaje sformułowania charakterystyczne dla języka oficjalnego formułuje zasady dotyczące zapisu informacji w punktach redaguje zwięzły, poprawny językowo i stylistycznie list oficjalny	redaguje bezbłędną językowo oraz formalnie list oficjalny – oryginalny pod względem treści i stylu
Pisownia końcówek <i>-i, -ii -ji</i>	wyszukuje wyrazy z końcówkami <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu	zapisuje poprawnie większość wyrazów z końcówkami <i>-i, -ii, -ji</i> w	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z końcówkami <i>-i, -ii, -ji</i> w	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania

	zawartych w ćwiczeniach korzysta ze słownika ortograficznego	wyrazów z końcówkami <i>-i, -ii, -ji</i>	zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni końcówek <i>-i, -ii, -ji</i>
Przydawki	rozpoznaje w zdaniu przydawki wyrażone przymiotnikami zna funkcję składniową przydawki	buduje poprawne związki wyrazowe z przydawkami wie, jakimi częściami mowy może być wyrażona przydawka	rozpoznaje w zdaniu przydawki wyrażone różnymi częściami mowy rozumie zależność szyku przydawki i jej znaczenia	celowo i funkcjonalnie wykorzystuje przydawki w swoich wypowiedziach funkcjonalnie używa różnorodnych przydawek w opisie dzieła sztuki	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat przydawek oraz funkcji tych części zdania w wypowiedziach
Jan Twardowski, <i>Prawda</i>	wypowiada się na temat tekstu, omawia wrażenia czytelnicze wskazuje powtarzające się fragmenty wiersza wie, że prawda jest uniwersalną wartością	wyodrębnia różne prawdy przywołane w wierszu określa funkcję powtarzających się słów w wierszu używa frazeologizmów ze słowem <i>prawda</i>	wskazuje środki stylistyczne użyte do opisu prawdy objaśnia metaforyczne porównanie zna pojęcie <i>anafora</i> rozważa znaczenie wartości prawdy w stosunkach międzyludzkich	opisuje różne typy prawdy z wiersza za pomocą bliskoznacznych określeń wskazuje sytuacje życiowe, które można skomentować słowami z wiersza objaśnia funkcję anafory w odniesieniu do omawianego tekstu używa ze zrozumieniem słowa <i>dogmat</i>	przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi redaguje bezbłędne językowo opowiadanie – oryginalne pod względem treści i stylu
Dopełnienia	rozpoznaje w zdaniu dopełnienia wyrażone rzeczownikami zna funkcję składniową dopełnienia	buduje poprawne związki wyrazowe z dopełnieniami wie, jakimi częściami mowy mogą być wyrażone dopełnienia	rozpoznaje w zdaniu dopełnienia wyrażone różnymi częściami mowy rozumie zależność między stroną czynną i bierną zdania a funkcją dopełnienia	rozpoznaje dopełnienia wyrażone czasownikiem w bezokoliczniku określa formę dopełnienia w zdaniach twierdzących i	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat dopełnień oraz funkcji tych części zdania w wypowiedziach

				przeczących celowo i funkcjonalnie wykorzystuje dopełnienia w swoich wypowiedziach	
Irena Jurgielewiczowa, <i>Inna</i> (fragment)	porządkuje informacje dotyczące miejsc akcji uzupełnia schemat drzewka decyzyjnego cytuje fragmenty opisujące zachowanie bohaterki wie, co jest tematem powieści psychologicznej określa winę bohaterki	przedstawia główną bohaterkę tekstu wskazuje zewnętrzne objawy emocji przeżywanych przez bohaterkę i nazywa jej uczucia analizuje czas narracji powieści uczestniczy aktywnie w dyskusji na temat przestrzegania zasad moralnych	opowiada o sytuacji bohaterki opisuje zdarzenia z punktu widzenia bohatera obserwującego sytuację formułuje argumenty dla oskarżyciela i obrońcy bohaterki używa ze zrozumieniem słowa <i>etyka</i>	uzupełnia informacje o bohaterce opisem jej wrażeń i nastroju określa motyw zachowania chłopaka i ocenia jego postępowanie określa funkcję zastosowania narracji w czasie teraźniejszym formułuje przemyślane argumenty w dyskusji	wyraża przemyślane opinie na temat postępowania bohaterki, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska redaguje kodeks postępowania – oryginalny pod względem treści i stylu
Rodzaje okoliczników	rozpoznaje w zdaniu okoliczniki czasu, miejsca i sposobu zna funkcję składniową okoliczników	buduje poprawne związki wyrazowe z okolicznikami wie, jakimi częściami mowy mogą być wyrażone okoliczniki	rozpoznaje w zdaniu okoliczniki celu i przyczyny nazywa części mowy, którymi wyrażone są okoliczniki	funkcjonalnie używa okoliczników różnego typu w swoich wypowiedziach	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów okoliczników oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
Bolesław Prus, <i>Z legendy dawnego Egiptu</i>	wymienia wszystkich bohaterów tekstu analizuje rozwój zdarzeń, wskazuje kolejne elementy akcji wskazuje	odczytuje i objaśnia informację podaną w tytule utworu dostrzega szczególnie sposób konstrukcji zdarzeń i ukazuje ich	określa wpływ tytułu opowiadania na odczytanie tekstu relacjonuje okoliczności powstawania edyktów określa symboliczne	rozpoznaje w świecie przedstawionym utworu elementy charakterystyczne dla starożytnego Egiptu analizuje kolejność	przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi formułuje na podstawie

	najważniejszy przedmiot w tekście • przytacza z tekstu fragmenty opisujące faraona	przebieg na schemacie • wie, jaką funkcję pełni symbol w utworze literackim • opisuje następcę tronu i wyraża opinię o nim	znaczenia: pierścienia oraz ukąszenia pająka • porównuje styl rządzenia obu władców • zna pojęcie <i>nowela</i>	odrzuca edyktów • omawia sens zdania otwierającego i zamykającego tekst • określa szanse i zagrożenia związane z polityką obu władców • wskazuje cechy noweli na podstawie utworu Bolesława Prusa	tekstu wnioski o charakterze ogólnym, dotyczące uniwersalnych wartości etycznych
Analiza zdania pojedynczego	• rozpoznaje funkcje składniowe wyrazów użytych w wypowiedzeniach (<i>podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik</i>) • przedstawia na wykresie zależności logiczne między wyrazami	• wskazuje w związkach wyrazowych wyrazy określone i określające • wymienia pytania, na które odpowiadają wyrazy określające	• analizuje związki logiczne między wyrazami, wykorzystując odpowiednie schematy • używa ze zrozumieniem pojęć <i>podmiot, orzeczenie, przydawka, okolicznik, dopełnienie</i> podczas analizy składniowej zdania	• objaśnia związki wyrazowe i strukturę zdania, wykorzystując odpowiednie schematy i notatki graficzne • używa funkcjonalnie nazw wszystkich części zdania podczas jego analizy składniowej	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat związków wyrazowych w zdaniu • przedstawia oryginalne wskazówki ułatwiające innym uczniom analizę budowy zdania pojedynczego
Adam Ziemiannin, <i>Z synem w oknie</i>	• opisuje sytuację z wiersza • określa nastrój utworu • podaje dosłowne i przenośne znaczenia wyrazu <i>droga</i> • analizuje budowę wiersza	• wskazuje osobę mówiącą i adresata wypowiedzi • określa, w jakim znaczeniu użyto w wierszu rzeczownika <i>droga</i> • wskazuje elementy budowy wiersza wpływające na jego	• określa wpływ przenośni użytych w tekście na nastrój wiersza • omawia motyw butów siedmiomilowych w literaturze • formułuje w imieniu osoby mówiącej wskazówki dotyczące życia	• objaśnia przenośne znaczenia określeń użytych w tekście • określa funkcję motywu butów siedmiomilowych w wierszu • wypowiada się na temat wartości ważnych w życiu	• analizuje tekst na poziomie metaforycznym • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza

		melodyjność			
Zdania podrzędnie złożone	zna pojęcie <i>zdanie podrzędnie złożone</i> ze zdań pojedynczych tworzy zdania podrzędnie złożone	objaśnia pojęcie <i>zdania podrzędnie złożone</i> na przykładach wymienia pytania, na które odpowiadają zdania składowe	stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań składowych w zdaniach podrzędnie złożonych	poprawnie przekształca zdania pojedyncze na zdania podrzędnie złożone odpowiednio do przyjętego celu funkcjonalnie tworzy zdania podrzędnie złożone w swoich wypowiedziach	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań podrzędnie złożonych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
Zdania współrzędnie i podrzędnie złożone	rozpoznaje zdania współrzędnie złożone zna najczęściej używane spójniki w zdaniach współrzędnie złożonych rozpoznaje zdania podrzędnie złożone	zna cztery typy zdań złożonych: łączne, rozłączne, przeciwstawne i wynikowe odróżnia treści przekazywane przez zdania współrzędnie złożone różnego typu objaśnia sposób łączenia zdań składowych w zdaniu złożonym	przedstawia zależności między zdaniami składowymi w zdaniach współrzędnie złożonych, używając wykresów przedstawia zależności między zdaniami składowymi w zdaniach podrzędnie złożonych, używając wykresów stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań złożonych różnego typu	poprawnie przekształca zdania złożone na zdania pojedyncze odpowiednio do przyjętego celu funkcjonalnie tworzy zdania współrzędnie i podrzędnie złożone różnego typu zapisuje zdania złożone zgodnie z zasadami interpunkcji	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat różnych typów zdań złożonych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
Zasady użycia znaków interpunkcyjnych	stosuje funkcjonalnie kropkę, znak zapytania i wykrzyknik na końcu wypowiedzi zna zasady dotyczące	stosuje poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym stara się stosować	poprawnie stawia przecinki w zdaniach pojedynczych i złożonych stosuje zasady użycia dwukropka, nawiasu i	poprawnie używa dwukropka, nawiasu i cudzysłowu	twórczo wykorzystuje w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych wiedzę na temat funkcji znaków interpunkcyjnych

	użycia przecinka w zdaniu pojedynczym oraz złożonym i stara się je stosować • dostrzega trudności w zakresie użycia dwukropka, nawiasu i cudzysłowu • korzysta ze słownika ortograficznego	zasady użycia dwukropka, nawiasu i cudzysłowu	cudzysłowu		na końcu wypowiedzeń • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje w swoich wypowiedziach pisemnych wiedzę na temat różnych funkcji nawiasu, dwukropka i cudzysłowu • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje w swoich wypowiedziach pisemnych wiedzę na temat użycia przecinków w zdaniach pojedynczych i złożonych
Eric-Emmanuel Schmitt, <i>Oskar i pani Róża</i> (fragment)	• podaje informacje na temat głównego bohatera utworu • przedstawia w punktach treść listów pisanych przez tytułowego bohatera • omawia relacje chłopca z rodzicami	• opisuje miejsce zdarzeń • objaśnia powód pisania listów • wskazuje najboleśniej przeżycie bohatera	• opisuje samopoczucie bohatera i jego nastroje • określa temat utworu • ocenia zachowanie lekarza wobec pacjenta, wskazuje pozytywne i negatywne skutki postępowania doktora	• określa stosunek bohatera do otaczającej go rzeczywistości • stawia pytania zainspirowane omawianym tekstem • cytuje fragmenty tekstu ukazujące różne uczucia, emocje i stany bohaterów	• przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi • wyraża opinię na temat postępowania bohaterów, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
Rozdział 4. Piękno uchwycone					
Jerzy Harasymowicz, <i>W</i>	• przytacza epitety z wiersza • wyszukuje	• wymienia elementy krajobrazu z wiersza • wskazuje przenośnie	• nadaje tytuły kolejnym zwrotkom wiersza • objaśnia znaczenie	• wybiera epitety najpełniej oddające istotę opisywanych obiektów	• analizuje tekst na poziomie metaforycznym • funkcjonalnie

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

<i>marcu nad ranem</i>	porównania dotyczące zwierząt zna pojęcie <i>obraz poetycki</i>	mające charakter ożywienia określa cechy obrazu poetyckiego	przeñośni rozumie wpływ środków językowych na charakter obrazu poetyckiego	podpisuje ilustracje trafnie dobranymi metaforami objaśnia pojęcie <i>obraz poetycki</i> w odniesieniu do omawianego tekstu	wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza
Słowniki poprawnej polszczyzny i frazeologiczny	samodzielnie korzysta z informacji zawartych w słowniku ortograficznym, słowniku języka polskiego oraz wyrazów bliskoznacznych zna funkcję słowników frazeologicznego oraz poprawnej polszczyzny	korzysta ze słownika wyrazów obcych zna budowę słowników frazeologicznego oraz poprawnej polszczyzny objaśnia znaczenia wybranych związków frazeologicznych	korzysta ze słowników frazeologicznego oraz poprawnej polszczyzny	korzysta z różnych typów słowników – odpowiednio do potrzeb	sprawnie posługuje się słownikami poprawnej polszczyzny i frazeologicznym, korzystając swobodnie ze skrótów, odsyłaczy i innych informacji
Bożena Fabiani, <i>Moje gawędy o sztuce</i> (fragment)	zaznacza na osi czasu okres życia artysty nazywa swoje reakcje odbiorcze dotyczące dzieł malarskich rozpoznaje w tekście zgrubienia wyszukuje w tekście informacje pozwalające naszkicować postać	przycza z tekstu fakty dotyczące życia i twórczości malarza przedstawia swoją opinię na temat prezentowanych dzieł malarskich wie, jaka jest funkcja zgrubień funkcjonalnie przekształca tekst	określa stanowisko autorki wobec dzieł malarza wyraża swoje zdanie na temat opinii o dziełach malarza zaprezentowanej w tekście omawia pojęcie <i>zgrubienie</i>, odwołując się do przykładów z tekstu dostrzega elementy karykaturalne w dziele malarskim	wskazuje w tekście wyrazy oceniające używa ze zrozumieniem wyrazów <i>subiektywny, obiektywny, pejoratywny</i> przycza z tekstu słowa wyrażające negatywne emocje	wyraża opinię na temat dzieła sztuki, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska objaśnia na podstawie informacji w przypisach funkcje karykatury i groteski twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje umiejętności językowe oraz wiedzę na temat różnych form ekspresji słownej

Powtórzenie wiadomości o głoskach i literach	dzieli wyrazy na głoski i litery wykorzystuje znajomość alfabetu w praktyce odróżnia spółgłoski od samogłosek	rozpoznaje wyrazy dźwiękonaśladowcze podaje przykłady wyrazów o różnej liczbie liter i głosek rozpoznaje spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne oraz twarde i miękkie	prawidłowo oznacza większość głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych w wyrazach użytych w ćwiczeniach poprawnie zapisuje wyrazy z podanymi grupami samogłosek i spółgłosek	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat liter i głosek w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych wykorzystuje inne formy wyrazu lub wyrazy pokrewne dla uzasadnienia pisowni głosek dźwięcznych	swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat głosek i liter w różnych sytuacjach problemowych
Irving Stone, <i>Udręka i ekstaza</i> (fragment)	przedstawia najistotniejsze informacje dotyczące okoliczności powstania rzeźby oraz jej autora opowiada o kolejnych etapach pracy nad posągiem odróżnia postać historyczną od postaci fikcyjnej	opowiada o przygotowaniach do stworzenia dzieła opisuje postacie wyrzeźbione przez artystę zna pojęcie <i>powieść biograficzna</i>	zna kontekst biblijny sceny ukazanej w dziele rzeźbiarskim określa uczucia i emocje wyrażane przez postacie określa cechy powieści biograficznej	objaśnia wybór postaci przedstawianych w dziele sztuki określa cele przyświecające artyście w pracy nad piętą wyjaśnia różnice między rzeźbą i malarstwem	analizuje tekst, swobodnie odwołując się do kontekstów historycznych i kulturowych wypowiada się na temat różnych form ekspresji twórczej, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
Opis obrazu – rady dla piszących. Paul Cezanne, <i>Martwa natura z jabłkami i pomarańczami</i>	ogląda uważnie reprodukcje obrazów zamieszczone w podręczniku wie, co przedstawia martwa natura podaje podstawowe informacje na temat obrazu	wskazuje i nazywa najbardziej widoczne elementy obrazów wyraża opinię na temat dzieła malarskiego redaguje opis obrazu, korzystając z rad w podręczniku	wyszukuje elementy kompozycji nawiązujące do kształtu wybranych brył geometrycznych używa ze zrozumieniem sformułowań dotyczących techniki malarskiej redaguje opis obrazu, stosując różnorodne środki	porównuje elementy obrazu ukazane w technice malarskiej i fotograficznej formułuje wypowiedź w funkcji perswazyjnej, zachęcającą do zakupu dzieła redaguje	redaguje bezbłędny językowo opis krajobrazu – oryginalny pod względem treści i stylu swobodnie i funkcjonalnie posługuje się w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych zróżnicowanym

	• przy niewielkim wsparciu nauczyciela redaguje opis obrazu		językowe	rozbudowany, poprawny kompozycyjnie, językowo i stylistycznie opis obrazu	słownictwem o funkcji oceniającej
Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, <i>Olejne jabłko</i>	• wskazuje w wierszu epitety oddziałujące na zmysł wzroku • określa sytuację liryczną w wierszu • redaguje zaproszenie na wernisaż	• wyszukuje w utworze wyrazy związane tematycznie z malarstwem • określa emocje osoby mówiącej	• określa funkcję uosobień użytych w wierszu • przyporządkowuje różne środki wyrazu do właściwych dziedzin sztuki	• odczytuje znaczenie przenośnych określeń • porównuje dzieło poetyckie z malarskim, wskazuje podobieństwa i różnice	• analizuje tekst na poziomie metaforycznym • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza • przedstawia w oryginalny sposób różnice między różnymi tekstami kultury
Oznaczanie głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych	• wyszukuje wyrazy ze spółgłoskami miękkimi, dźwięcznymi i bezdźwięcznymi w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • zna zasady oznaczania spółgłosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych i stara się je stosować • korzysta ze słownika ortograficznego	• stosuje zasady oznaczania spółgłosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych	• poprawnie oznacza większość głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• poprawnie oznacza wszystkie głoski miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie oznaczania głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych
Miron Białoszewski, <i>Szare</i>	• wymienia przedmioty	• wskazuje apostrofę • zna funkcję	• omawia skojarzenia związane z łyżką durszlakową	• rozpoznaje frazeologizm użyty do	• analizuje tekst na poziomie metaforycznym

<i>eminencje zachwytu</i>	zaprezentowane w wierszu wskazuje epitety i ożywienia opisujące piec określa frekwencyjność gloski we wskazanym fragmencie utworu wskazuje w tekście środki poetyckie oparte na skojarzeniach ze złotem, srebrem, blaskiem określa nastawienie osoby mówiącej do opisywanych przedmiotów	wyliczenia wyszukuje słowa zawierające gloski o podobnym brzmieniu określa wpływ środków poetyckich opartych na skojarzeniach ze złotem, srebrem i blaskiem na znaczenie opisywanych przedmiotów korzystając ze słownika, podaje znaczenie frazeologizmu <i>szara eminencja</i>	wyszukuje neologizm i objaśnia jego znaczenie objaśnia pojęcie <i>instrumentacja głoskowa</i> używa ze zrozumieniem słowa <i>nobilitacja</i> w analizie wiersza cytuje fragmenty ujawniające ekspresję osoby mówiącej wyjaśnia w formie kilkudzaniowej wypowiedzi zamysł autora tekstu	stworzenia neologizmu przycza metafory i określa charakter obrazowania poetyckiego określa funkcję instrumentacji głoskowej zastosowanej w wierszu objaśnia zabieg sakralizacji opisywanych przedmiotów omawia znaczenie opisywanych przedmiotów w kontekście tytułu wiersza rozważa pojęcie piękna	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza w sposób przemyślany i dojrzały wypowiada się na temat kategorii estetycznych
Głoski ustne i nosowe	zna pojęcia <i>głoski ustne</i> i <i>głoski nosowe</i> podaje przykłady głosek ustnych i nosowych	odróżnia głoski ustne od nosowych	poprawnie zapisuje większość wyrazów zawierających głoski ustne i nosowe	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat głosek ustnych i nosowych w swoich wypowiedziach	swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat głosek ustnych i nosowych w różnych sytuacjach problemowych
Pisownia połączeń literowych <i>en, em, on, om</i>	wyszukuje wyrazy z połączeniami literowymi <i>en, em, on, om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach dostrzega trudności	zna zasady dotyczące pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> i stara się je stosować	stosuje zasady pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje połączenia literowe <i>en, em, on, om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni połączeń literowych <i>en,</i>

	ortograficzne w zakresie pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> korzysta ze słownika ortograficznego				<i>em, on, om</i>
Tadeusz Kubiak, <i>W stroju z mgły</i>	omawia wrażenia czytelnicze po lekturze wiersza wskazuje w wierszu nawiązanie do innego utworu poetyckiego ogląda uważnie reprodukcje obrazów Edwarda Degasa wie, jakie utwory zalicza się do liryki	opisuje sytuację przedstawioną w wierszu wskazuje obraz, do którego mogą nawiązywać słowa wiersza i uzasadnia swój wybór wie, na czym polega przerzutnia opisuje nastrój utworu	wskazuje środki poetyckie użyte w opisie tancerki opisuje obraz z punktu widzenia młodego odbiorcy wyszukuje przerzutnie w tekście omawia rymy w wierszu, objaśnia, na czym polega ich oryginalność	objaśnia znaczenie metafory opisuje obraz z punktu widzenia przewodnika muzealnego przedstawia skojarzenia wywołane środkami poetyckimi określa wpływ przerzutni na rytm utworu	analizuje tekst na poziomie metaforycznym funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza wypowiada się na temat tekstu, swobodnie odwołując się do kontekstów kulturowych
Pisownia końcówek <i>-ę, -em, -q, -om</i>	wyszukuje wyrazy z końcówkami <i>-ę, -em, -q, -om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z końcówkami <i>-ę, -em, -q, -om</i>	zapisuje poprawnie większość wyrazów z końcówkami <i>-ę, -em, -q, -om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z końcówkami <i>-ę, -em, -q, -om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni końcówek <i>-ę, -em, -q, -om</i>
Kazimierz Przerwa-Tetmajer, <i>Jak Janosik tańczył z cesarżową</i>	wymienia postacie przywołane w wierszu opisuje wygląd tancerzy wskazuje wyrazy	objaśnia, kim są postacie z wiersza wymienia rekwizyty i elementy scenografii niezbędne do	opisuje zachowanie postaci wskazuje przenośnie odwołujące się do wrażeń wzrokowych	opracowuje scenariusz tańca określa symboliczne znaczenie barwy dominującej w stroju	objaśnia związki między budową wiersza i jego warstwą znaczeniową funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na

(fragment)	dźwiękonaśladowcze w wierszu • wie, czym jest <i>gwara</i> • wyszukuje w tekście wyrazy gwarowe • opisuje sceny przedstawione na obrazach Zofii Stryjeńskiej	inscenizacji opisanego tańca • określa funkcję wyrazów dźwiękonaśladowczych • opracowuje na podstawie tekstu słowniczek wyrazów gwarowych • wskazuje elementy obrazów nawiązujące do treści wiersza	• określa wpływ rymów na rytm wiersza • objaśnia wpływ wyrazów gwarowych na odbiór tekstu • wskazuje elementy obrazów nawiązujące do nastroju wiersza	zbójnika • wymienia czynniki wpływające na rytmizację i dynamikę utworu • wyjaśnia znaczenie wyrazów gwarowych dla autentyczności przekazu poetyckiego • wymienia cechy postaci wyeksponowane w wierszu i na obrazach	temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza • wypowiada się na temat tekstu, swobodnie odwołując się do kontekstów kulturowych
Akcent wyrazowy i zdaniowy	• dzieli wyraz na sylaby • prawidłowo akcentuje wyrazy ze stałym akcentem	• wie, czym jest akcent wyrazowy • określa funkcję akcentu zdaniowego	• prawidłowo akcentuje większość wyrazów • stosuje w wypowiedzi właściwą intonację zdaniową	• prawidłowo akcentuje wyrazy • funkcjonalnie używa akcentu zdaniowego do wyeksponowania znaczeń wypowiedzi	• świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat akcentu wyrazowego i zdaniowego w swoich wypowiedziach ustnych
Joanna Pollakówna, <i>Stare fotografie</i>	• wskazuje zdjęcie stanowiące najlepszą ilustrację tekstu • wymyśla i zapisuje dialog, który mogły prowadzić bohaterki wiersza • zna funkcję pytania retorycznego	• opisuje okoliczności wypowiedzi osoby mówiącej • określa nastrój bohaterki wiersza • ustala, czego dotyczą pytania postawione w utworze	• przytacza przerośnięte obrazujące upływ czasu • wyraża opinię na temat fotografii jako dzieła sztuki • odpowiada na pytania z tekstu • ocenia elementy istotne podczas fotografowania artystycznego	• przedstawia refleksje związane z wierszem • dostrzega artystyczną kreację w fotografii • dostrzega retoryczny charakter pytań z tekstu	• analizuje tekst na poziomie metaforycznym • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza • wyraża opinię na temat fotografii jako dziedziny sztuki, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska

Andrew Fusek-Peters, <i>Agenci na deskorolkach. Nie byle co!</i> (fragment)	ogląda zdjęcie Jajka Konwaliowego i czyta informacje na temat jego twórcy wyszukuje w tekście wszystkie rzeczowniki nazywające klejnot relacjonuje zdarzenia dotyczące kradzieży klejnotu zna cechy powieści sensacyjnej i kryminalnej	opisuje Jajko Konwaliowe przedstawione na ilustracji rozumie, że słowa mogą wyrażać emocjonalny stosunek mówiącego do opisywanych rzeczy, czynności itp. rozpoznaje bohaterów tekstu na podstawie wyrażen omownych objaśnia, w jaki sposób oszukano przestępcę	wykorzystuje w opisie przedmiotu informacje z tekstu określa, które rzeczowniki z tekstu mają pozytywne, a które negatywne znaczenie wskazuje informacje pochodzące spoza zamieszczonego fragmentu tekstu wyraża opinię na temat skuteczności działania bohaterów	uzasadnia, dlaczego jajko Fabergé uznaje się za dzieło sztuki rozpoznaje nacechowanie dodatnie i ujemne wyrazów, wskazuje znaczenia neutralne określa motywy działania wybranych bohaterów dostrzega i omawia elementy humorystyczne w tekście	redaguje bezbłędny językowo opis przedmiotu – oryginalny pod względem treści i stylu twórczo i funkcjonalnie stosuje słownictwo nacechowane emocjonalnie
Wyrazy pokrewne – powtórzenie	podaje przykłady wyrazów pokrewnych rozpoznaje wyrazy należące do tej samej rodziny zna mechanizmy powstawania wyrazów	wie, że różne formy gramatyczne tego samego słowa nie są wyrazami pokrewnymi tworzy rodziny wyrazów tworzy wyrazy pochodne za pomocą podanych formantów	zna funkcje formantów rozpoznaje wyrazy podstawowe, od których utworzono wyrazy pochodne wykorzystuje wiedzę o budowie wyrazów pochodnych podczas przekształcania wypowiedzi	funkcjonalnie stosuje różne wyrazy pochodne w swoich wypowiedziach tworzy rozbudowane rodziny wyrazów	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje umiejętności językowe oraz wiedzę na temat budowy słowotwórczej wyrazów
Pisownia przedrostków	wyszukuje wyrazy zawierające przedrostki w zestawie ortogramów	zna zasady dotyczące pisowni przedrostków i stara się je stosować	stosuje zasady pisowni przedrostków w zestawie ortogramów zawartych w	poprawnie zapisuje przedrostki w zestawie ortogramów zawartych w	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania

	zawartych w ćwiczeniach dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni przedrostków korzysta ze słownika ortograficznego		ćwiczeniach	ćwiczeniach	zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni przedrostków
Rozdział 5. Czas relaksu					
Robert Louis Stevenson, <i>Wyspa skarbów</i> (fragment)	rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących treści tekstu opisuje Wyspę Skarbów redaguje krótki list w imieniu kapitana statku wie, co jest tematem powieści przygodowej określa typ narratora występującego we fragmencie powieści	nadaje tytuły wydzielonym częściom tekstu wyjaśnia, jakie wrażenie wywarła Wyspa Skarbów na bohaterach tekstu wzbogaca treść listu o relację z wydarzeń rozgrywających się u brzegów wyspy identyfikuje utwór jako powieść przygodową	sporządza na podstawie tekstu mapę Wyspy Skarbów wymyśla ofertę atrakcji turystycznych Wyspy Skarbów prezentuje bohatera w formie zapisów na karcie postaci gry komputerowej wie, czym charakteryzują się utwory zaliczane do epiki	podaje różne znaczenia słowa <i>skarb</i> określa oczekiwania bohaterów związane z wizytą na wyspie opisuje emocje i uczucia jednego z bohaterów ocenia akcję utworu i uzasadnia swoje zdanie	swobodnie i funkcjonalnie postępuje się związkami frazeologicznymi w opisie emocji bohatera utworu wykonuje oryginalny plakat odnoszący się do problemu piractwa internetowego opracowuje prezentację na temat motywu poszukiwania skarbów, cechującą się oryginalnością formy i bogactwem treści
Pisownia przyrostków	wyszukuje wyrazy zawierające przyrostki w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zna zasady dotyczące pisowni przyrostków i stara się je stosować	stosuje zasady pisowni przyrostków w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje przyrostki w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

	dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni przyrostków korzysta ze słownika ortograficznego				w zakresie pisowni przyrostków
George Lucas, <i>Gwiezdne wojny: część IV – Nowa nadzieja</i> (fragment)	czyta fragment powieści, przypisy oraz informacje na temat serii filmów <i>Gwiezdne wojny</i> prezentuje główną bohaterkę i opowiada o okolicznościach jej pojmiania wyjaśnia, kim byli rycerze Jedi wymienia elementy świata przedstawionego pozwalające zaliczyć utwór do gatunku s.f.	zna cechy filmu kultowego rozpoznaje i nazywa cechy charakteru bohaterki tekstu dostrzega kontrastowe zestawienie postaci w utworze wie, co obejmuje scena filmowa	odtwarza losy Republiki w formie tytułów rozdziałów kroniki opisuje bohatera reprezentującego siły zła redaguje notatki prasowe na temat katastrofy statku powietrznego obmyśla ujęcia do sceny bitwy kosmicznej	objaśnia pojęcie <i>film kultowy</i> w odniesieniu do <i>Gwiezdných wojen</i> opracowuje tekst informacyjny spełniający funkcję napisów wstępnych do filmu określa znaczenie i rolę Czarnego Lorda w przebiegu akcji wskazuje plan filmowy adekwatny do ukazania fragmentu bitwy	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę o sztuce filmowej w wypowiedziach na temat problematyki tekstu i jego bohaterów
Wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne	rozpoznaje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne	dopasowuje do podanych wyrazów oraz związków wyrazowych synonimy i antonimy	używa wyrazów i określeń synonimicznych w różnych sytuacjach komunikacyjnych	funkcjonalnie stosuje w swoich wypowiedziach synonimy i antonimy	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje umiejętności językowe oraz wiedzę na temat podobieństw i różnic znaczeniowych wyrazów
Marcin Kalita, <i>Aktorzy leczą ludzkie dusze</i> (fragment)	wykorzystuje notatkę ze strony internetowej do uzyskania informacji o serialu	wie, jakie filmy zaliczane są do kina familijnego wie, na czym polega i z czego wynika komizm	określa tematykę serialu objaśnia elementy komizmu słownego w wypowiedziach postaci dostrzega zróżnicowanie	objaśnia pojęcie <i>kino familijne</i> w odniesieniu do serialu <i>Rodzina zastępcza</i> odtwarza	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę na temat przekazów audiowizualnych w wypowiedziach na temat

	rozpoznaje komizm w wypowiedziach serialowych bohaterów czyta wywiad z aktorką telewizyjną wie, czym jest talk-show	słowny w wypowiedziach postaci filmowych określa tematykę wywiadu prezentuje opinię bohaterki wywiadu na temat aktorstwa	pytań występujących w wywiadzie wyraża własną opinię na temat aktorstwa	humorystyczne wypowiedzi dialogowe postaci w szerszym kontekście sytuacyjnym określa cel dziennikarza przeprowadzającego wywiad formułuje własne pytania do wywiadu z aktorką	problematyki tekstu
Konstanty Ildefons Gałczyński, <i>Teatrzyk „Zielona Gęś”</i> (fragment)	przedstawia swoje reakcje odbiorcze związane z lekturą sztuki podaje imiona postaci podaje skojarzenia i związki wyrazowe ze słowem <i>osioł</i> wie, czym jest kabaret	wskazuje główne wydarzenie w prezentowanej scenie wskazuje elementy świadczące o funkcji scenicznej tekstu rozpoznaje cechy przypisane postaci osła w utworze K.I. Gałczyńskiego zna podstawowe informacje na temat <i>Teatrzyku „Zielona Gęś”</i>	analizuje fragment wypowiedzi bohatera pod kątem poprawności językowej przedstawia reakcje bohaterów sztuki wyciąga wnioski na temat ukształtowania postaci osła w utworze K.I. Gałczyńskiego wskazuje elementy humorystyczne w sztuce	analizuje znaczenie imion bohaterów sztuki objaśnia absurdalność wybranej sceny wskazuje element satyryczny w sztuce wyjaśnia wpływ środków językowych na przesłanie utworu	opracowuje scenariusz inscenizacji sztuki <i>Teatrzyku „Zielona Gęś”</i> – oryginalny pod względem treści i stylu objaśnia na podstawie informacji w <i>Słowniczku</i> funkcje satyry w utworze K.I. Gałczyńskiego
Wyrazy nacechowane emocjonalnie	rozpoznaje wyrazy wartościujące pozytywnie i negatywnie zna pojęcia <i>zgrubienie</i> i <i>zdrobnienie</i>	rozpoznaje zdrobnienia i zgrubienia w tekście tworzy zdrobnienia i zgrubienia	zna funkcję zdrobnień, zgrubień oraz innych słów wartościujących emocjonalnie podaje wyrazy bliskoznaczne nacechowane emocjonalnie	używa zdrobnień, zgrubień oraz wyrazów nacechowanych emocjonalnie odpowiednio do przyjętego celu wypowiedzi	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje umiejętności językowe oraz wiedzę na temat różnych form ekspresji słownej

Rady dla dyskutujących. Kazimierz Szymeczko, <i>Czworo i kości</i> (fragment)	wskazuje bohaterów realistycznych rozpoznaje świat realistyczny i fantastyczny w powieści opowiada o wydarzeniach czyta rady dla dyskutujących bierze udział w dyskusji	określa charakter i rolę wszystkich postaci w powieści objaśnia sposób zmiany charakteru świata przedstawionego rozpoznaje gatunek literacki, do którego nawiązuje fabuła przedstawionej gry rozpoznaje zwroty charakterystyczne dla różnych elementów dyskusji formułuje poprawnie zbudowane argumenty w dyskusji	charakteryzuje bohaterkę w formie karty postaci w grze wykorzystuje informacje o RPG w analizie świata przedstawionego utworu wskazuje elementy fabuły nawiązujące do literatury fantastyki wyraża opinię na temat RPG formułuje właściwe kontrargumenty	sporządza notatkę encyklopedyczną na temat jednej z postaci odróżnia wydarzenia zaplanowane w grze od spontanicznych określa rolę bohaterów w rozwoju akcji postępuje się ze zrozumieniem słowem <i>dezaprobata</i> przestrzega wszystkich zasad kultury dyskusji	przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi wyraża opinię na temat wartości gier komputerowych, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
Ewa Nowak, <i>Yellow bahama w prążki</i> (fragment)	opowiada o zdarzeniu zawiązującym akcję przycząca fragmenty streszczające opowiadanie wskazuje w powieści elementy humorystyczne prezentuje swoją opinię na temat najciekawszej książki	omawia formę prezentowanego fragmentu powieści opisuje reakcję bohaterki na opowiadanie zamieszczone na forum przycząca sformułowania z języka potocznego formułuje zestaw pytań do autora książki	określa tematykę wyodrębnionych fragmentów powieści przedstawia opinię bohaterki na temat umiejętności autorki opowiadania określa funkcję słów i wyrażeń potocznych podaje informacje do notki biograficznej	objaśnia tematykę zaprezentowanego fragmentu powieści wskazuje wypowiedź zgodną z opinią bohaterki powieści rozpoznaje komizm postaci, sytuacyjny i językowy sporządza notkę biograficzną	redaguje bezbłędną językowo tekst nawiązujący do powieści E. Nowak – oryginalny pod względem treści i stylu

KRYTERIA OGÓLNE

Sprawności	Wymagania				ponadprogramowe (ocena: celujący)
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	
	UCZEŃ				
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	czyta sprawnie tekst, wyznaczając głosowo granice zdań, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne	czyta poprawnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa	czyta płynnie tekst, podkreślając odpowiednią modulacją nastrój i emocje bohaterów	czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści	ma szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury twórczo wykorzystuje informacje z przeczytanych tekstów świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki samodzielnie i twórczo korzysta z różnych źródeł informacji
	słucha uważnie wypowiedzi nauczyciela i uczniów	słucha uważnie wszystkich wypowiedzi nauczyciela i uczniów	nawiązuje do wypowiedzi innych we własnej pracy	wykorzystuje wysłuchane wypowiedzi we własnej pracy	
	określa temat oraz główną myśl tekstu	samodzielnie wydobywa z tekstu wiele informacji	funkcjonalnie wykorzystuje informacje zawarte w tekście	twórczo wykorzystuje informacje z tekstu	
	używa ze zrozumieniem pojęć: <i>autor, narrator, czytelnik, słuchacz</i> do określenia nadawcy i	wyjaśnia na przykładach, co odróżnia autora od narratora oraz nadawcę od odbiorcy wypowiedzi	określa relacje autor – narrator – czytelnik (słuchacz) oraz nadawca – odbiorca wypowiedzi	wyjaśnia funkcję nadawcy i odbiorcy w odniesieniu do różnego typu wypowiedzi	

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

	odbiorcy wypowiedzi				• chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych • bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych z języka polskiego
	• rozpoznaje tekst informacyjny, literacki i reklamowy	• objaśnia różnice między tekst informacyjnym, literackim i reklamowym	• porównuje wybrane elementy tekstów informacyjnych, literackich i reklamowych	• określa funkcje tekstu informacyjnego, literackiego i reklamowego	
	• odczytuje informacje zawarte w tekście reklamowym	• wskazuje opinie w tekście reklamowym	• rozpoznaje różne środki językowe i pozajęzykowe użyte w tekście reklamowym	• określa funkcję różnych środków językowych i pozajęzykowych w tekście reklamowym	
	• rozpoznaje formy gatunkowe wypowiedzi (zaproszenie, życzenia, gratulacje, zawiadomienie, ogłoszenie, instrukcję, przepis)	• odróżnia formy gatunkowe wypowiedzi	• objaśnia funkcje różnych form gatunkowych wypowiedzi	• wyodrębnia elementy charakterystyczne dla różnych form gatunkowych	
	• odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych	• hierarchizuje informacje	• określa funkcję różnych informacji w tekście	• wykorzystuje umiejętność selekcjonowania informacji podczas korzystania z różnych źródeł (m.in. internetu)	
	• wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio	• odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio	• funkcjonalnie wykorzystuje informacje wyrażone pośrednio do opisu różnych elementów świata przedstawionego w utworze	• wyszukuje informacje wyrażone wprost i pośrednio w tekstach o wyższym stopniu organizacji	
	• rozumie dosłowne	• odróżnia znaczenia	• określa wpływ	• określa funkcję	

i przerośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi	dosłowne wyrazów od znaczeń przerośnych w wypowiedzi	przerośnych i dosłownych znaczeń wyrazów na odbiór wypowiedzi	przerośnych znaczeń wyrazów w różnych tekstach (informacyjnych, literackich, reklamowych)
wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście	odróżnia kłamstwo od fikcji literackiej	rozpoznaje elementy manipulacji językowej	odróżnia perswazję od manipulacji
wyodrębnia w tekście części składowe i dostrzega relacje między nimi	określa relacje między częściami składowymi wypowiedzi	określa funkcje części składowych wypowiedzi	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie tekstu do odczytywania jego sensu
samodzielnie korzysta z informacji zawartych w słowniku ortograficznym, słowniku języka polskiego oraz wyrazów bliskoznacznych	zna budowę i funkcję słowników wyrazów obcych, frazeologicznego oraz poprawnej polszczyzny	korzysta ze słowników frazeologicznego oraz poprawnej polszczyzny	korzysta z różnych typów słowników – odpowiednio do potrzeb
samodzielnie wyszukuje hasła w encyklopedii tradycyjnej oraz internetowej	korzysta z informacji zawartych w encyklopedii	korzysta z informacji zawartych na tematycznych portalach internetowych	korzysta z różnych źródeł informacji odpowiednio do potrzeb
rozpoznaje podmiot orzeczenie, przydawkę, dopełnienie i okolicznik w zdaniu	odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego i zna ich funkcję	objaśnia funkcję różnych części zdania	funkcjonalnie wykorzystuje różne typy podmiotów i orzeczeń oraz inne części zdania w swoich wypowiedziach
rozpoznaje w	określa funkcję w tekście	rozpoznaje różne typy	celowo wykorzystuje

	tekście zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zdania pojedyncze i złożone oraz równoważniki zdań	zdań pojedynczych rozwiniętych i nierozwiniętych, zdań pojedynczych i złożonych oraz równoważników zdań	zdań złożonych współrzędnie i określa ich funkcję	różne typy wypowiedzi dla osiągnięcia zamierzonych efektów	
	rozpoznaje w wypowiedziach rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, przysłówki, liczebniki, zaimki, przyimki i spójniki	objaśnia różnice między podstawowymi częściami mowy	określa funkcje różnych części mowy w wypowiedzeniu	wykorzystuje wiedzę o funkcjach zaimków w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych	
	rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, osób, rodzajów gramatycznych, czasów odmiennych części mowy	określa funkcje form przypadków, liczb, osób, rodzajów gramatycznych, czasów w wypowiedzi	używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi	funkcjonalnie stosuje różne formy trybu czasownika w swoich wypowiedziach	
	rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikowania się (gest, wyraz twarzy, mimika, postawa ciała)	nazywa emocje postaci literackich, komiksowych, filmowych wyrażane mimiką, gestami i postawą	nazywa emocje postaci ukazanych w różnych tekstach kultury (m.in. obraz, rzeźba, fotografia), wyrażane za pomocą różnych form ekspresji	wykorzystuje wiedzę na temat niewerbalnych środków komunikowania się w opisie postaci ukazanych w różnych tekstach kultury	
II. Analiza i	nazywa reakcje	opisuje wrażenia	opisuje wrażenia	opisuje emocje	interpretuje teksty

interpretacja tekstów kultury	czytelnicze	towarzyszące odbiorowi tekstów literackich i filmowych	towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury	towarzyszące odbiorowi tekstów kultury	poetyckie na poziomie metaforycznym • interpretuje teksty ikoniczne na poziomie przenośnym • podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich, historycznych, kulturowych • dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych • stawia pytania problemowe w odniesieniu do przeczytanych tekstów • dostrzega i objaśnia związki między warstwą językową, brzmieniową i semantyczną utworów poetyckich • w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motyw ich działania oraz kontekst sytuacyjny
	• wypowiada się na temat sytuacji bohatera literackiego i filmowego	• określa sytuację bohatera literackiego i filmowego	• zestawia sytuację bohatera z własnymi doświadczeniami	• obiektywnie komentuje sytuację bohatera	
	• wyraża swój stosunek do postaci ukazanych w różnych tekstach kultury	• ocenia postać prezentowaną w tekście kultury	• posługuje się odpowiednimi argumentami, wyrażając swoją ocenę postaci	• w ocenie postaci literackiej bierze pod uwagę motyw jej postępowania	
	• rozpoznaje różne teksty kultury (tekst literacki, film, przedstawienie teatralne, balet, dzieło muzyczne, obraz, rzeźbę, fotografię, przedmioty sztuki użytkowej)	• odróżnia tekst literacki od publicystycznego	• wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla różnych tekstów kultury	• używa pojęć charakterystycznych dla wybranej dziedziny sztuki w opisie tekstu kultury	
	• odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości	• odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości	• charakteryzuje świat fikcji artystycznej	• określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji artystycznej	
	• wskazuje prawdopodobne (realistyczne) i nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego	• wypowiada się na temat fantastyki w utworach fantasy i science fiction	• wskazuje różnice między elementami świata przedstawionego mitu, legendy, baśni, utworu fantasy i science fiction	• wskazuje elementy fantastyczne jako jedną z cech gatunkowych ballady	

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

rozpoznaje w tekście literackim porównanie, przenośnię, epitet (w tym uosobienie i ożywienie) i wyraz dźwiękonaśladowczy	objaśnia funkcję porównania, przenośni, epitetu i wyrazu dźwiękonaśladowczego w tekście literackim	rozpoznaje w tekście instrumentację głoskową, przerzutnię, neologizmy, archaizmy i określa ich funkcję	objaśnia funkcję różnych językowych środków stylistycznych	formułuje oceny moralne dotyczące bohaterów i ich postępowania, odwołując się do uniwersalnych wartości etycznych
rozpoznaje wers, zwrotkę, rym, rytm, refren w utworze literackim	objaśnia czynniki wpływające na rytm utworu	rozpoznaje rymy męskie i żeńskie oraz dokładne i niedokładne oraz określa ich funkcję w utworze	używa funkcjonalnie pojęć <i>wers</i>, <i>zwrotka</i>, <i>rym</i>, <i>rytm</i>, <i>refren</i> podczas analizy wiersza	twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów literackich
rozpoznaje wiersz rymowany i wiersz biały	rozpoznaje wiersz ciągły i stroficzny	wyjaśnia, czym charakteryzuje się wiersz wolny	objaśnia związki między budową i znaczeniami utworu poetyckiego	wyraża opinie na temat tekstów literackich, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
wyodrębnia elementy składające się na widowisko teatralne (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty)	posługuje się ze zrozumieniem terminami związanymi ze sztuką teatru	wyjaśnia, czym różni się kabaret od innych widowisk teatralnych	określa elementy charakterystyczne dla widowiska baletowego	
wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, scena, gra aktorska)	używa ze zrozumieniem pojęć <i>kino familijne</i>, <i>serial telewizyjny</i>	objaśnia cechy filmu kultowego	określa właściwości i funkcje różnych elementów dzieła filmowego	
odróżnia telewizyjny program	nazywa tworzywo przekazów audiowizualnych	identyfikuje talk-show jako program rozrywkowy	wyraża opinię na temat programów telewizyjnych o	

informacyjny od programu rozrywkowego	(ruchome obrazy, dźwięk)		charakterze rozrywkowym
wyodrębnia wątki i wydarzenia w tekście oraz omawia akcję	wskazuje wydarzenia zawiązujące akcję, punkt kulminacyjny oraz rozwiązanie akcji	odróżnia fabułę od akcji	określa funkcję retrospekcji w utworze literackim
przedstawia informacje i formułuje opinie na temat bohatera	charakteryzuje bohatera	określa motywy działania bohatera	używa ze zrozumieniem pojęć <i>usposobienie, charakter, temperament</i> podczas charakterystyki bohatera
identyfikuje opowiadanie, powieść, baśń, legendę, mit, bajkę, fraszkę, wiersz, przysłowie, komiks	wymienia najbardziej charakterystyczne cechy różnych gatunków literackich	rozpoznaje różne odmiany powieści, np. przygodową, podróżniczą, obyczajową, psychologiczną, historyczną	objaśnia cechy charakterystyczne wybranych konwencji literackich, np. fantasy, science fiction
odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym	odczytuje przenośne sensory utworów opartych na nieskomplikowanych konstrukcjach metaforycznych	odczytuje proste symbole i alegorie	interpretuje teksty kultury na poziomie kontekstualnym
objaśnia morał bajki	wskazuje różnice między bajką i baśnią	przycza i objaśnia przesłanie przypowieści	objaśnia uniwersalny charakter przesłania bajek, baśni, mitów, legend i przypowieści
odczytuje wartości oraz antywartości wpisane w teksty kultury, np. dobro –	zestawia wartości i ich przeciwieństwa na zasadzie kontrastu	podjmuje próby definiowania wartości wpisanych w teksty kultury	interpretuje teksty kultury przez pryzmat wartości wpisanych w te dzieła

III. Tworzenie wypowiedzi	zło, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, pokój – wojna, miłość – nienawiść, wierność – zdrada, zdrowie – choroba				
	czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego	czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony	czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki	czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami	
	wypowiada się na tematy poruszane na zajęciach	wypowiada się poprawnie i logicznie na podane tematy związane z otaczającą rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury	świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi	funkcjonalnie używa różnych środków językowych w swoich wypowiedziach	redaguje bezbłędne językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi
	dostosowuje sposób wyrażania się do sytuacji komunikacyjnej i zamierzonego celu	stosuje formy grzecznościowe w wypowiedzi ustnej i pisemnej (pozdrowienia, list, życzenia, gratulacje)	dostrzega związki między dostosowaniem sposobu wyrażania się i skutecznością komunikacji	świadomie i celowo stosuje elementy stylizacji językowej w swoich wypowiedziach pisemnych	swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w swoich wypowiedziach ustnych
	formułuje poprawnie zbudowane i logiczne pytania do tekstu	formułuje pytania o zróżnicowanej budowie	formułuje pytania związane z metaforycznymi znaczeniami utworu	formułuje pytania o charakterze filozoficznym	operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych
	tworzy wypowiedzi	posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami	podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi	stosuje świadomie w swoich wypowiedziach	samodzielnie

	wyrażające różne intencje, np. prośbę, polecenie, radę, podziękowanie, przeproszenie	komunikowania się stosownie do okoliczności	środkami porozumiewania się	elementy perswazji językowej	poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane programem nauczania w sposób szczególnie dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową wypowiedzi podejmuje działalność literacką i kulturalną prowadzi blog internetowy redaguje twórcze, oryginalne teksty informacyjne o szkole przeznaczone do gazetki lub na stronę internetową bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach recytatorskich i krasomówczych bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach literackich, ortograficznych
	redaguje według podanego wzoru użytkowe formy wypowiedzi: list oficjalny, list prywatny, kartkę z pozdrowieniami, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie, życzenia, gratulacje, instrukcję, proste notatki w różnych formach	redaguje samodzielnie użytkowe formy wypowiedzi	redaguje użytkowe formy wypowiedzi, stosuje odpowiednie słownictwo	redaguje użytkowe formy wypowiedzi, stosując funkcjonalnie i celowo różnorodne środki językowe	
	redaguje według podanego wzoru opowiadanie z dialogiem i elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, opis dzieła sztuki, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie, streszczenie	redaguje samodzielnie opowiadanie z dialogiem i elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, opis dzieła sztuki, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie, streszczenie	redaguje rozwinięte, poprawne stylistycznie opowiadanie z dialogiem i elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, opis dzieła sztuki, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie, streszczenie	redaguje poprawne, charakteryzujące się bogactwem językowym opowiadanie z dialogiem i elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, opis dzieła sztuki, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie, streszczenie	

wydziela margines, stosuje akapity i dba o estetykę tekstu	stosuje w wypowiedzi pisemnej odpowiednią kompozycję i układ graficzny	samodzielnie rozplanowuje kompozycję układu treści w różnych formach wypowiedzi	używa różnych rozwiązań kompozycyjnych i graficznych eksponujących ważne treści w tekście
sporządza według podanego wzoru odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi	sporządza samodzielnie odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi	stosuje jednolitą formę wypowiedzi (bez czasownika) w zapisie planu ramowego i szczegółowego	dba o zwięzłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego i szczegółowego
słucha z uwagą uczestników rozmowy, mówi na temat, prezentuje własne zdanie	włącza się do rozmowy w kulturalny sposób	formułuje poprawnie zbudowane argumenty i kontrargumenty w dyskusji	przestrzega wszystkich zasad kultury dyskusji
czytając głośno, przekazuje intencję utworu, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne w tekście	czytając głośno, stosuje odpowiednią intonację i właściwie akcentuje wyrazy	funkcjonalnie używa akcentu zdaniowego do wyeksponowania znaczeń wypowiedzi	czytając tekst, uwzględnia jego organizację rytmiczną
opowiada o wybranych wydarzeniach z fabuły utworu	opowiada fabułę krótkiego utworu epickiego lub fragmentu powieści	świadomie wykorzystuje tempo mówienia i intonację podczas opowiadania	funkcjonalnie używa różnych środków językowych i pozajęzykowych w celu zainteresowania słuchaczy
wygłasza tekst z pamięci	recytuje tekst poetycki oraz fragmenty prozy	artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji	głosowo interpretuje tekst
rozdzieli i poprawnie zapisuje wypowiedzenia oznajmujące, pytające	używa świadomie wypowiedzi oznajmujących, pytających i rozkazujących	używa wypowiedzi wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji	wykorzystuje wiedzę o wypowiedzeniach mających charakter pytań retorycznych w interpretacji

AUTORZY: Ewa Horwath, Anita Żegleń

	i rozkazujące • przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie oraz zdania w równoważniki zdań i odwrotnie – odpowiednio do przyjętego celu	• wykorzystuje wiedzę o odmianie wyrazów do tworzenia poprawnych wypowiedzi	• wykorzystuje funkcjonalnie równoważniki zdań w swoich wypowiedziach	tekstu • funkcjonalnie tworzy zdania współrzędnie i podrzędnie złożone różnego typu	
	• przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmianych, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej	• stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmianych	• stosuje poprawnie i celowo różne formy gramatyczne wyrazów odmianych	• poprawnie stosuje w wypowiedzi wyrazy o trudnej odmianie	
	• poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki	• używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cechy	• funkcjonalnie używa różnych stopni przysłówka w swoich wypowiedziach	• prawidłowo stopniuje trudne formy przymiotników	
	• zna zasady pisowni: – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami,	• stosuje zasady ortograficzne w zakresie pisowni: – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami,	• poprawnie zapisuje większość wyrazów zawierających trudności w zakresie pisowni: – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami, liczebnikami i	• poprawnie zapisuje wszystkie wyrazy zawierające trudności w zakresie pisowni: – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami, liczebnikami i	

– wielką i małą literą, – <i>q</i> i <i>ę</i>, – połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> – <i>i</i> po spółgłoskach, – końcówek <i>-i, -ii, -ji</i>, – końcówek <i>-em, -om</i>, – przedrostków i przyrostków, – przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych i stara się ich przestrzegać	– wielką i małą literą, – <i>q</i> i <i>ę</i>, – połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> – <i>i</i> po spółgłoskach, – końcówek <i>-i, -ii, -ji</i>, – końcówek <i>-em, -om</i>, – przedrostków i przyrostków, – przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zaimkami, – wielką i małą literą, – <i>q</i> i <i>ę</i>, – połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> – <i>i</i> po spółgłoskach, – końcówek <i>-i, -ii, -ji</i>, – końcówek <i>-em, -om</i>, – przedrostków i przyrostków, – przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zaimkami, – wielką i małą literą, – <i>q</i> i <i>ę</i>, – połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> – <i>i</i> po spółgłoskach, – końcówek <i>-i, -ii, -ji</i>, – końcówek <i>-em, -om</i>, – przedrostków i przyrostków, – przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach		
• zna wybrane zasady dotyczące oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych i stara się je stosować	• stosuje zasady dotyczące oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• poprawnie oznacza większość spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• poprawnie oznacza wszystkie spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach		
• zna zasady użycia znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu, wykrzyknika i stara się je stosować w zapisie	• stosuje zasady dotyczące użycia znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu, wykrzyknika w zapisie zdań złożonych i pojedynczych	• poprawnie używa poznanych znaków interpunkcyjnych	• celowo i funkcjonalnie używa różnych znaków interpunkcyjnych		

	zdań złożonych i pojedynczych				
	operuje poprawnie słownictwem skoncentrowanym przede wszystkim wokół tematów: dom, rodzina, szkoła i nauka, środowisko przyrodnicze, społeczne i kulturowe	odróżnia wyrazy pokrewne od bliskoznacznych oraz synonimy od antonimów	używa funkcjonalnie i we właściwych kontekstach frazeologizmów	używa zdrobnień, zgrubień oraz wyrazów nacechowanych emocjonalnie odpowiednio do przyjętego celu wypowiedzi	

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym, nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności nie rokuje osiągnięcia nawet minimalnego postępu.